

DÉLVIDÉK

Verseczi társadalmi és közművelődési vegyes tartalmú hetilap.

Versecz és vidéke magyar nyelvterjesztő egyesületének hivatalos közlönye.

M. N. MÚZEUM KÖNYVTÁRA
Hirlap-Könyvtár
Növendéknapló
1894. év. 68. sz.

Szerkesztőség iroda: Versecz, laktanya-utca 1054. szám — ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden küldemény és levelezés. A szerkesztőség számára a levelek és egyéb írásbeli közlemények különben özv. Kirchner felvételi és rendelési irodájában (az Andrássy-sétány és iskola-utca sarkán lévő Kádics-féle házban) is átvételnek.
Előfizetési díj: Negyedévre 1 frt. 25 kr. — Félévre 2 frt. 50 kr. — Egész évre 5 frt.

Egyes szám ára 10 kr.

Felolós szerkesztő: **Perjéssy Lajos.**

Kiadó-hivatal: Kirchner-féle könyvnyomda Verseczen — ide intézendők a kiadó-hivatallal illető előfizetések, hirdetések és felszólamlások.

Hirdetési díj: A hirdetésekért járó díj legutányosabban számítatik. — Bélyegdíj minden beiktatásért 30 kr. — A nyílt térben egy sor 10 kr. — A hirdetésekért kérjük pénteken délig beküldeni.

3. évfolyam.

Vasárnap 1894. évi január 7-én.

I. szám.

Előfizetési felhívás!

Midőn nyolcz évvel ezelőtt a verseczi első magyar lapot megindítottam, vállalkozásom felett még azok is sajnálkoztak és mosolyogtak, a kikről pedig tudtuk mindnyájan, hogy nemcsak jó hazafiak, hanem a magyaros érzelem és gondolkodásmód, a magyar nyelv terjesztésének igaz barátai s dolgozni, tenni és cselekedni kívánnak.

Kimondták sentenciaként, hogy: magyar ujságnak Verseczen lehetetlen megélni. Ellen-ségeink nyíltan hangoztatták, hogy magyar la-nom halva született gyermek s csak pár hó-napig fog élni.

Hála a gondviselésnek, a baljóslat nem teljesült be. Igaz benső köszönet annak a kis magyar gárdának és munkatár-sainknak, kik bennünket a legválsá-gosabb időben sem hagytak el.

A hosszú nyolcz esztendő alatt, mióta a verseczi magyar ujság ügyét vezetjük, őszintén megvallva, sokszor állottunk az elcsüggedés szélén. Azok, a kik ellenségei mind annak a mi magyar, sokszor támadtak ádázul ellenünk, de a támadások csak erősítették bennünket, fel-ébresztették a szűnyadókat — a nehéz időkben támogatást lertünk magasabb helyekről is, — s azon tudatban, hogy annak a célnak, mely lapunk zászlójára van felírva — győzedelmes-kédni kell — nem engedjük kicsavarni kezünk-ből a zászlót.

Most már könnyebb a dolgunk, mert elvitázhatatlan tény az, hogy Verseczen a magyarság ügye tíz év alatt igen nagyot haladt.

Hogy miféle érdekeket szolgálunk s mi-képen feleltünk meg eddig lapunk kitűzött cél-jának, rendeltetésének, azt olvasóink elbirálá-sára bizzuk. — Ez alkalommal csak annak ki-jelentésére szorítokozunk, hogy feladatunkat tel-jesíteni, az olvasó közönség igényeit kielégíteni, ezután is tehetségünkhöz mért erővel fogunk

igyekezni s különös törekvésünk leend lapunkat azon irodalmi és társadalmi színvonalon fentartani, mely őt elszigetelt helyzetében a hazai vidéki lapok között hivatásánál fogva megilleti.

Ezek előrebocsátása mellett bizalommal fordulunk az új év küszöbén a velünk együtt érző nagy közönséghez, munkatársainkhoz, hogy szellemi támogatásukkal önzetlen munkálkodásunkat elősegíteni; — a lapunk által képviselt eszmét erősíteni; tömeges előfizetéseikkel pedig magyar lapunk fenállását biztosítani sziveskedjenek.

Perjéssy Lajos,

a „Délvidék“ szerkesztője.

Kiadói szó.

Midőn a „Délvidék“ kiadására vállalkoztunk, számítottunk arra, hogy az áldozatokkal fog járni, de szívesen meghoztuk az áldozatot azon cél érdekében, melyet lapunk szolgál.

A legmélyebb tisztelettel kérjük városunk és vidékünk t. cz. közönségét, hogy előfizetéseikkel, hirdetések beküldésével vállalatunkat gyámolítani kegyeskedjék.

Előfizetéseket és hirdetések elfogad az Andrássy-sétányt szögletén lévő felvételi irodánk is.

Kirchner J. E. özvegye,

a „Délvidék“ kiadóhivatala.

Versecz 1894. január hó 4-én.

Elmult a karácsony, tul vagyunk az új éven. Mulattunk, vigadtunk, kaptunk és adtunk ajándékokat, fenéig üritettük az örömek serlegét, de megfledkezünk arról, hogy vannak sokan, a kiknek szomorú volt a karácsonyuk, szomorú az új évük, a kik nyomorban élnek, a kik soha nem vigad-

nak, megfledkezünk a földhöz ragadt szegényekről, kiknek nincsen betevő falatjuk, kiknek éhségtől és nyomortól elsatnyult testüket rongy foszlányok borítják, a kik éheznek és fáznak.

Napjainkban a jótékonyt is bizonyos rendszerbe, szabályszerű alakba öntötték és ezek alapján aztán mindenféle jótékony célú egyletek, körök és társulatok alakultak, melyeknek üdvös működése kiszámíthatatlan. Hazánkban egyedül száz-ezekre rug azoknak a száma, a kik az ily egyletek és testületek részéről évenként se-gélyben részesülnek.

De mi ez a szegénység és a nyomor azon óriási arányához képest, mely daczára a közjótékonyt mindenütt észlelhető. Hány oly nyomorult van, a ki ezen az uton nem részesül segélyben, mert egyrészt nem tudnak létezésükről, másrészt ők nem ismerik az utat és módot, melylyel ily se-gélyhez jutni lehet.

Az ily nyomorultakat kikutatni és ezeket segélyezni, erre kellene a jótékonycélú egyleteknek sulyt fektetni. Vagy alakítani kellene oly jótékonycélú egyleteket, melyeknek az volna feladatuk, kikutatni azokat a szegényeket, a kik más testület részéről segélyben nem részesülnek, mert ilyen van legtöbb.

A szükséges pénzt könnyen elő lehet

Tárca.

Dél-Magyarország az őskorban. *)

Művelődéstörténeti vázlatok. Irta: **Milleker Bódog.**

I. Az ember első fellépése vidékünkön.

A pannon tenger és vízének kiáramodása. — A folyamrendszer kifejlődése. — A zimonyi lelet. — A bániai őstelep. — Az ősemelők. — Ezek maradványai Dél-Magyarországon. — A jégkorszak és nyomai. — A steyerlaki „Buhuj“-barlang. — A verseczi lelet. — Vidékünk barlangjai. — A palaeolith korszak. — Az első ember betelepülése.

Vidékünk földtanilag a nagy pannoniai medencének egy tekintélyes részét képezi. Ezen medence a geológiai előkorban valóságos tenger volt, a mennyiben a beléje jutó hegyi és légköri vizeknek nem volt kifolyásuk. Ott, a hol most a Duna hazánk területébe bejut, egy merő gránitfal kötötte össze a Lajta-hegységet a Kis-Kárpátokkal. Ott pedig, a hol most a Duna az országot elhagyja, Moldova és Orsova között, az úgynevezett Kazán-szoroson s illetőleg a Vaskapunál, egy hatalmas kristályos tömzskfal rekesztette be a nagy kárpátjai medencét, mely, mivel Esztergom vidékén a Duna medrét egy hatalmas trachyt-barriere zárta el, tulajdonképen kettős volt, t. i. a nagy alföldi és a pozsonyi medencéből állott.

Ezen tenger emléke népünk hagyományáiban

*) Városunk szorgalmas és szép tehetségű monografusának jelen értekezését a „Délmagyarországi történelmi és régészeti muzeumtársulat étesítőjé“-ből vettük át. **Szerk.**

is szerepel. Szerb hagyományok t. i. azt állítják, hogy a bánási síkság hajdan víz alatt állott és a „fehér“ vagy „édes“ tengert képezte, és hogy az akkor Verseczen a várhegyen és Belgrádon az Avala-hegyen volt váraknál a hajók kikötöttek és a várfalakba állítóláger megerősítve volt vaskarikákhoz voltak kötve. Hadrianus, római császár, volt volna az, ki Orvovánál a sziklákat áttörte és a vizet a Fekete-tengerbe kieresztette.

Vannak geológok, kik a versecz-alibunári és a többi bánási mocsarakat ezen tenger maradványainak tekintik. Olyanok is vannak, kik a nagy homokterületet is, mely Páncsova, Kubin, Fehértemplom és Károlyfalva között terül el, még azokból az időkbelől származtatják.

Ezen tenger, a geológia mai állása szerint, valószínűleg még a harmadkorban nyílt meg, vagy a torrensek hatása alatt, vagy egy continentális emelkedés vagy süllyedés következtében. A víz a medencéből mindinkább kitakarodván, végre a medence vizeitükre annyira leapadt, hogy a folyamrendszer mai kifejlődését érthette el.

A folyamrendszer kifejlődését a negyedkorban és az ó-alluviumban a lösz képződése követte, illetőleg vele egyidejűleg fejlődött. A lösz Dél-Magyarországon is szerepel, még pedig olykor 1—4 mértföldnyi szélességben.

Zimonynál, Páncsovának átellenében, a Duna fölő 40 m.-re emelkedő löszfalnak felső rétegeiből vonván ki anyagregiségeket, Cotta, a híres geolog, e lelet alapján azt állítja, hogy a nagy magyar me-

dence még nagy szárazföldi tó volt, midőn partjait és szigeteit már emberek lakták. Erre a jeles tudós a német természetvizsgálók bécsi nagygyűlésén 1851-ben hívta fel a figyelmet s később újból szóba hozta. A lösz képződésének kérdése mai nap meglehetősen tisztázva lévén, ezen leletnek Cotta által tulajdonított régiségét el nem fogadhatjuk.

Hasonló leletet a mi területünk maga is mutat fel. Krassó-Szörény vármegye legnagyobb folyója, a Nera folyása felső felében egy északkelet-délnyugati irányu, hosszú kerülékhez hasonló medenceszerű völgyben folyik, melyen túl meredek sziklafalu mederben folytatja útját. E mederszerű völgy, melynek „Almás“ a neve, s melynek szélén több falu is van, egy dombgyűrű, ez pedig magas hegyektől van körülvéve, és még a közelmúlt geológiai korban, midőn még a Nera nem törte át Szászabánya felé a folyását akadályozó hegyeket, tó volt, melyet a körülötte fekvő hegyekben összegyűlt víz táplált. E tó talán magyarázatul szolgál arra nézve, hogy mikép került a Bania helység határában fekvő és az Almás déli segélyéhez tartozó Krakú-Otara hegyhát egyik északi nyulványának csúcására egy őstelep, melyet Halaváts 1878-ban fedezett fel és kutatott át, néhány cserepen kívül azonban mást nem találtván. De ezen lelet sem olyan régi, mint a minőnek látszik.

A tengervíz kiáramodásával a nagy síkföld is lakhatóvá vált a szárazföldi organismusok számára. A folyómenti tájak megnépesedtek az őz-

teremteni, csak akarat kell hozzá. Tartson minden ember egy perselyt a házában. Egy ily persely minden piacon 2 krajczárért kapható. Tartsa azt asztalán, hogy mindig szeme előtt legyen néki is, vendégeinek is. Az a két krajczáros persely bizonyára leg-szebb disze lesz szobájának. Ha valami öröm éri, ha valami kedve szerint sikerül néki, ha váratlan vagy jó jövedelemre tesz szert, ha jó üzletet köt, vagy ha pénzt megtakarít dobjon bele 1 - 2 krajczárt. Ha valaki jön hozzá és valami szivességre kéri; ha társaságot fogad, ha mulatságot rendez: dobasson a perselybe mindenkitől egy-két krajczárt. Ezt sem ő, sem más meg nem érzi, de megérik a szegények, a nyomorultak, a kik éheznek és fáznak.

A sok krajczárból forint lesz és sok forinttal sok ember nyomorán lehet enyhíteni. A pénzt ne adják természetben oda, mert az ily nyomorult nem tudja magának jól beosztani, hanem vásároljanak érte élelmi szereket, fát és ruhaneműket és ezt osszák ki, havonként, vagy negyedévenként.

Ezt megteheti minden magán ember külön, egylet nélkül is, de ugymint mindenben úgy ebben is előnyös a tömörülés, az egyesülés. Több szem többet lát és több jó eszme lakik. Aztán ha van pénztárnok, abban az esetben a perselyekben összegyűlt pénzt havonként át lehet néki adni és így a segélyezést nagyobb alapra fektetni. A tagok kutatás nélkül is találnak elég olyan nyomorultat, kik más oldalról segélyt nem kapnak megérdezik nevét és lakását, bejelentik a választmányának, ez kiküldi egyik tagját az illető helyzetének megvizsgálása céljából, felveszi a segélyezendőkhöz és kiadja havonként a re-

állatvilággal. Előbb a mastodontok s dinotheriumok, eceratheriumok, antilopok, hipparionok s ezek válfajai jöttek. Ezeket aztán megszámlálhatlan időköz után a minősült utódok: a diluviális fajok követték. A hegység erdőségeiben és barlangjaiban a hyénák, az oroszlánok és a medvék húzódtak meg. A folyók mentében az elefántok csatangoltak. A posványokban az orrszarvuak teperkedtek a feltájakon a szarvasok és egyéb fürgé állatok iramodtak. A szerint, a mint az egyes individuumok egymást megelőzték, kerültek a lósz takarója alá. Az ősem-lősök az alsó, a recensebb fajok a felső szintben találhatók.

Ezen ő állatok a medenczében oly időszakban éltek, midőn már a tenger vagy tó vize lefolyt: a folyamrend szer kiképződött volt. E mellett bizonyít az a tény, hogy az ő állatokon nincsenek mint a folyóvizek görélyei lekoptatva, vagy gömbölyítve; ezen maradványok eredetileg ott lettek eltemetve, a hol most őket találjuk. Éltek tehát a lósz képződésével egyidejűleg, mert a lószben találjuk e fossilis maradványokat.

Nagyon nevezetes az a körülmény, hogy az ő állatok maradványai eddigelé leginkább a folyók mellékein kerültek elő. Jele ez annak, hogy a vastag bőrű nagy kérődzők, a több-patások, a ragadázó hűsevők s a fürgé iramosok víztájainak laktak.

Minálunk a negyedkori emlősöknek sarkertje a Tisza. Az alföldi Tiszán azonban sehol sem láthatni a partoldal, ha még oly alacsony is a víz, hogy e csontok kiállanak; azokat mindig a halászok fogják ki, rendszeren a Tisza kanyarulatainál, hol a víz a legmélyebb. A mit kihalásznak, csak egyes csontok, de több helyen gyanítják, hogy összefüggőbb vázdarabok is léteznek a víz fenekén. Az Alföld szélein a hegység felé a csonttartalmu réteg felemelkedik, s vannak helyek, hol az a felületet képezi.

A csontokat magában foglaló réteg a Tiszavölgyben kékes szürke iszaphomok. Ugyanezt tapasztaltam Verseczen is.

ája eső részt élelmi szereken, télen pedig fában is és ha szükséges ruházatban.

A ki ezt teszi, annak házába a megelégedés fog bevonulni, mert nincs felemelőbb tudat, mint az, hogy embertársainkon segítettünk, az éhezőnek enni adtunk, a szenvedőnek irt nyújtottunk, a didergőket melengettük és a meziteleneket felruháztuk.

Enyhítsük tehát a nyomort.

Napi hírek.

Görög-keleti polgártársainknak, kik most ünneplik karácsonyukat, szerencsés és boldog ünnepeket kívánunk.

Athelyezés. Vrgovits Szilárd temesvári adóhivatali tiszt, városunk szülőtte, U-Palánkára ellenőrré nevezetett ki.

Jubileum. Stelle Antal volt verseczi távirtda főnök, kinek városunkban jelenleg is annyi tisztelője és barátja van, ki jelenleg a fővárosban magas állást tölt be — f. hó 5-én ünnepelte meg hivatalnokoskodásának 40 éves jubileumát. Gratulálunk.

Újévi gratulációk. Seemayer János kir. tanácsos polgármesternél az újév alkalmából testületileg tiszteltet a hivatalnoki kar, az elemi népiskolák tanítói testülete. Sok oldalról üdvözlötték főtiszt. Lászlóffy Eászló főesperes rom.-kath. lelkész is.

Görög-keleti románjaink külön egyházközséget kívánnak alakítani e czélből a mult kedden gyűlést tartottak, melyben a további lépések megtételére egy bizottságot küldtek ki.

Méhészeti vándortanító. A földmívelésügyi miniszter a vallás- és közoktatásügyi miniszterrel egyetértőleg. Tóth Jánost, a IV. ker. jelenlegi méhészeti vándortanítóját az I. kerületbe helyezte át, Bács-Bodrog, Csongrád, Heves, Jász-Nagy-Kun-Szolnok, Krassó-Szörény, Pest-Pilis-Solt-Kiskun, Temes és Torontál vármegyékre, valamint az ezen vármegyék területén levő sz. kir. és törvényhatósági joggal felruházott városokra kiterjedő hatáskörrel.

Kritikus napok. Falb Rudolf a hirneves időjóslo ismét beszélt magáról, a mennyiben legújabbán közzétette a jövő év kritikus napjait. E szerint 1894 ben meglehetősen sok kritikus nap lesz s ezek egyhármadrészben elsőrangúak. A legerősebb nap augusztus 30-ika lesz, ezenkívül elsőrangú kritikus napok még szeptember 29-ike, február 20, márczius 21 augusztus 1,

A szárazon különben elegendőleg mély ásás után majdnem mindenütt rá lehet a csontokra akadni. Dél-Magyarországn e eddigelé a következő helyeken leltek ő állat-csontokat:

A Tisza medrében: 1879-ben küldött át Tallian Béla a délmagyarorsz. muzeumnak 2 drb. nagyobb és 1 drb. kisebb mammoth lábcsárcsontot 1 mammoth fogat, melyeket Török-Kanizsánál a Tisza medréből huztak ki a halászok. — 1888-ban Szerb-Kerezzturon lettek mammoth csontokat és fogat. — 1880-ban Borjason Ortvay Tivadar a Bischitz-uraság ispánjánál szemlélt egy kevéssé előbb a Tiszából kihalászott őselefantkoponyát.

A Duna területére a pánosovai és bavanistei leletek esnek. Névleg Pancsován találtak 1859-ben kútásás közben 24(?) m.-nyi mélységben, a homokban, egy orrszarvú szarvának a hegyét, mely kbl. 0.35 m. hosszú és 0.17 m. vastag volt. 1880-ban Sztaniszlav S., kincstári főerdész, a délmagy. muzeumnak egy mammoth-állkapcsot küldött, mely a Dunának Csaklanác nevű szigetén 1879-ben találtatott. Ezen állkapos jobb ága 0.73 m., a bal 0.54 m. hosszú; magassági méretei 0.43, 0.25 és 0.23 m.; szélességi középátmérője 0.58 m. Az állcsont jobb ágán 25, a megcsontított balon 15 fogrészlet látható. 1889-ben pedig id. Ormós Zsigmond ajándékozott ugyanazon intézetnek 1 mammoth állcsont-töredéket egy nagy foggal, Pancsova környékéről. — Bavanistéről, a kincstári homokhoz tartozó „Kuib“ nevű területől Zeitler Lipót, károlyfalvai lakos, 1886-ban a temesvári muzeumnak 1.19 m. hosszú ásatag szarvas-agancsot ajándékozott.

Az Almás-völgyben, melyet a Nera folyó képez, többször találtak már ő állat-maradványokat. Így leltek itt a mult században fogakat, oldalborda-, lábcsár- és hátgerincez-csontokat, melyek elefánt-nagyságú ő állatoknak maradványai voltak. A mult század 8 tizedében mutattak Fehértemplomon egy ilyen lábcsárcsontot és ugyanakkor őriztek Temesvárt a „lovagterem“-ben egy darabot, mely 1 bécsi rőf hosszú volt. Fehértemplomon is, mely város mellett ugyanazon folyó halad el, kihalt ő állatok

ápril 6, január 21, május 5 és október 28; márczius 7, október 14, ápril 20, július 3, szeptember 15, november 13, június 4. december 12, február 5. Minthogy szeptember 14-ére holdfogyatkozás esik, Falb azt hiszi, hogy e nap az elsőrangú kritikus napok egyikévé lesz. Harmadrangú kritikus napok; augusztus 16. november 27, május 10, január 7, július 17, december 27, július 18.

Honvéd altiszti bál. Mint értesülünk, f. évi január hó 30-án a „szőlővenyigé“-hez címzett vendéglőben a helyben állomásozó honvédel-tisztek egy nagyobb szabású elite-bált rendeznek. Midőn ezt előzetesen is olvasóinkkal tudatjuk, megvagyunk győződve, hogy ezen bál az ideai farsang egyik legsikerültebb első rendű mulatsága lesz, a mire nézve biztató jelnek tekinthető a vezérő egyéniségek nevei, és pedig bálanyául sikerült megnyerni P a s c u Sándorné urnő ő méltóságát, valamint díszelnőkné P a s c u Sándor ezredes urat. Az elnöki és alelnöki tisztet Botka József százados és Paleta Jenő főhadnagy urak fogják betölteni.

Egy kis sztatisztika. A mult 1893-ik évben született Verseczen rom. kath. 459, mégpedig 227 férfi és 232 leány. meghalt 371, és pedig 206 férfi és 165 nő. A rom. katolikusokkal tehát a szaporodás 88 lélek. Esküvő 145 volt.

Új sörforrás. Hirschl Ignác f. hó jan. elejétől átvette a temesvári sörgyár verseczi főbizományosságát s nála mindenkor kitűnő palackos sör rendelhető meg.

A verseczi férfi dalárda sylvesteri, hangversenynyel összekapcsolt táncmultságán anynyian vettek részt, hogy a „Szőlővenyige“ helyiségei valóban szűkeknek bizonyultak. A törekvő, derék egyesület meg is tett mindent arra nézve, hogy előadásai a dilletantismus határát messze felül mulva valóban élvezetek legyenek. Első számul Goll János „Szerencsés kérő“ című művét adták elő, magyar nyelven. Nagy hatást kelet Bascht „Strike in der Pensionat“ című humorisztikus quartettje, melyet Waldherr Vilma, Gettmann M. Neukomm E. és Braichler M. adtak elő. A hetivásár is ponpas képet nyújtott Összefoglalva mindent elmondhatjuk, hogy az egyesület mind az erkölcsi sikerrel, mind pedig az anyagi haszonnal tökéletesen meglehet elégedve. Elismerés illeti Renger karmestert is, ki a darabokat nagy szorgalommal betanította.

A „Délmagyarországi történelmi és régészeti muzeum társulat“ közlönyéből (IX-ik (új) évfolyam) megjelent a második tartalmas füzet. A folyóiratot Patzner István a társulat

csontjai fordulnak elő. Így 1842-ben a Ferencz József-terén 6 m. nyi mélységben egy elefánt agyara, mely azonban oly porhanyó volt, hogy elmúlt. 1882 körül szolgáltatotta a város délkeleti szélén levő Siegl-féle téglaverem egy nagy ősvilági állatnak állkapocs-töredékét, mely darab jelenleg a Fehértemplomi városi muzeumban őriztetik.

A Karas-völgyben Grebenác, Dupláj és Lagerdorf azon helyek, hol ilyenmő tárgyakat találtak. Nevezetesen lettek Grebenácson 1881-ben egy mammoth lábcsárcsont-töredéket, melyet halászok a helységnél a Karasból emeltek ki. Ezt Kass Kálmán, Halaváts Gyula utján a budapesti földtani-intézetnek engedte át. 1883 augusztus 14-én került elő a Karas folyóból egy mammoth felső állkapcsának egy része, melynek 0.32 m az ytmérője s a mely 2 jól fentartott s 0.11 m. vastag zápfoggal bir. Magánkezekbe került. — Lagerdorfon a nyolczvanas évek első felében a Karasból többször halásztak ki nagyobb darabokat, egész lábcsárcsontokat, melyek Lengauer Alajos és Ferencz ottani malomtulajdonosok birtokába jutottak. — Dupláján is fordultak elő a Karas medrében csontleletek. 1875-ben a „Csetátye“ magaslat nyugati meredek oldalán lefolyó Karasból egy őriási mammoth lábcsár-és egy felső lapoczkacsontot emeltek ki, melyeket Spang Károly Fehértemplomi lakos szerzett meg. Spang 1877-ben e jól feltartott csontokat Fehértemplom városának ajándékozván, ezeket a Fehértemplomi városi muzeumnak alapját vetette meg. A délmagy. muzeumban őriztetik egy mammoth-csipcsont, melyet itt a Karas medrében találtak. Az ő állatfaj ezen csontka maradványának hossza 0.65 m., közép, szintén lahasogatott részének szélessége 0.22 m., felső, hasonlag töredezett, hiányos részének szélességi mérete 0.37 m. — ezekhez még egy csiklovai lelet is sorakozik. Itt ugyanis 1892. május (?) havában az új sörfőzdei pince-ásatása alkalmával egy mammothnak felső lábcsárát, csuklófejét és több fogát lelték.

(folytatása következik.)

buzgó főtáncos szerkeszti, s dacára a provin-
cian felmerülő nehézségeknek, folyton magas
irodalmi színvonalon képes tartani. Nevezett
füzet tartalma a következő: Dél-Magyarország
az ős korban. — Irta: Milleker Bódog I. Az
ember első fellépése vidékünkön II. A neolith-
korszak. III. A részkor. Jelentés a „Délmagyar-
országi tört. és rég. Múzeum-Társulat“ levél-
táráról. — Irta: Dr. Berkeszi István. Tárcza.
A „Délmagyarországi tört. és rég. Múzeum-
Társulat“ IX. évi rendes közgyűlése. (Egyben
a Múzeum-Társulat részéről id. Örmös Zsigmond,
életfogytiglani elnökeként állított emléktábla le-
leplezési ünnepe. Kivonatos jelentés a májusi,
szeptemberi és novemberi választmányi ülésről.
Tagok jegyzéke. Nevezett folyóiratot me-
legen ajánljuk T. Cz. olvasóink nagybecsű
figyelmébe.

Temesvármegyének vasúti bizottsága tagjait
megválasztották: br. Ambrózy Béla, br. Baich
Miles, Bárczy László, Bessenyei Ferencz, Be-
niczky Atilla, Braumüller Emil, Csapó Géza,
Dobó László, Emanuel Sándor, dr. Gáll József
Görgey Gyula, Hercz János, Hoffmann Antal
Huber Frigyes, Jeszenszky Béla, Janicsáry Sán-
dor, Ivacsokovicz Illie, Kormos Béla, Kornis
Géza, Králitz Béla, Mayer Károly, Nagy Gy.
Pálffy Elemér, Pókkay Dezső, Plausich Mátyás,
Rósa József, Schäffer Béla, br. Stojanovics Iván,
Szulóc Ernő, Szűry Kálmán, dr. Telbisz Imre,
dr. Vargics Imre.

**A szegény gyermekek karácsonyfájára ada-
koztak külföldi tárgyakat.** Kirchner A., k. a.
Radotiusky J., Watz J., Lohrein J., Rit-
tinger E., Fuchs J., Christian, dr. Fitz-
né, Seidl és Fejér úrnők, Riege B., Pfahler
H., Hoffmann K., Michler Károly, Frank E.,
Hoffmann Rudolf, Thier Károly és Henn
Adolf. A nemes szívű adakozók fogadják e
helyen is a szegények legmélyebb köszönetét.

Tűzesetek. Hogy mily nagy szükség van
városunkban a jól szervezett tűzoltóságra, leg-
inkább kitűnik az alábbi statisztikából. A mult
1893-ik esztendőben 59 esetben alarmirozták
tűzoltóságunkat, volt pedig 17 tetőtűz, 22 kazal-
tűz, 5 kemény, 1 pincze, 1 kereskedés stb. tűz-
eset. Tűzoltóságunk újjászervezése óta 1888-ik
évtől kezdve 499 esetben vették igénybe derék
tűzoltónk segítségét, melyek közül 189 tetőtűz
szerepel. — Derék tűzoltóságunk, különösen an-
nak fáradságtalan főparancsnoka, az intézmény
lelke Mazsáry K. valóban megérdemli a pol-
gárság igazi benső elismerését.

Hajtó-vadászat. Panaszkodnak vadászaink,
hogy határunkban kevés a vadállomány. A mult
napokban rendezett körvadászat oly nagy fias-
kóval végződött, hogy ki sem írjuk az ered-
ményt. A mult pénteken jobban ment a hajtó
vadászat a városi erdőségben, midőn 18 nyul
és 3 róka került terítékre.

„Délvidéki Híradó“ cím alatt új társadalmi
heti lap indult meg Pancsován magyar és né-
met nyelven, felelős szerkesztője Horváth
Xavér, a nagyszentmiklósi „Magyar Néplap“
nak volt felelős szerkesztője. Nagy-Kikindán
pedig „Délvidék“ cím alatt Dr. Szörényi Li-
pót és Koós István szerkesztésében indult meg
új hetilap.

A népnevelés fejlődése. Csáky Albin gróf
kultuszminiszter a képviselőház a jövőre nézve
multhatlanul nagyhordereje jelentést terjesztette
elő: A bekívánt adatok szerint 1189 községben
merült fel szüksége kisdudóvó intézetek felállí-
tásának és pedig: 383 községben közs. mened-
ékház és 440 községben állami menedékház
felállítása. Mindezek belekerülnének összesen
2,103,597 frtba. E főösszegeből levonva az egy-
szersmindenkorra szóló 1,677,062 frtot, marad
állandó évi teherképpen 426,535 frt. Az elemi
iskolákat illetőleg 500 községben 900 tanterem-
mel és ugyan annyi tanórával ellátott újabb
állami elemi iskolát kellene állítani, melyeknek
évi összes költsége 617,000 frtot tenne ki, az
egyzersmindenkorra szükségelt kiadás pedig
135,000 frtra rúgna. A miniszter ezen intézete-
ket nem rohamosan, hanem 10 évi időszakra
arányosan felosztva szeretné felállítani és pedig
már az 1895. évtől kezdődőleg.

Kemény természetű leányzó. A mult szer-
dán a verseczi „Két Kúlcshoz“ címzett vendéglőbe
beállított egy nagy-gáji illetőségű leány.
Órákig üldögélt a meleg konyhában, majd a
vasút indulásakor szépen elbucsurva ki is gya-
logolt a vasúthoz. A vendéglő személyzete el-
távozása után nagyon gyanus jeleket vett észre
a vendéglő félreeső helyén. Jelentést tettek a
rendőrségnek, mely ki is sütötte, hogy a vas-

útnál letartoztatott, s most a kórházban ápolt
leány idő előtti gyermeket szült, — s hogy
szegényét eltakarhassa nagy fájdalmi közt
még a vasúti állomáshoz is el birt menni.

Öngyilkosság. Biró János dézsánfalvi ille-
tőségű kocsi, ki legutóbb Dr. Froniusz G.
városi orvosnál szolgált, — a mult napokban
előkerítette gazdája vadászpuskáját, s azzal az
istállóban agyonlőtte magát. Öngyilkosságának
oka ismeretlen.

Házi ipar támogatása. A kereskedelmi mi-
nister úr több ízben tapasztalta, hogy közha-
tóságok és magánosok csupán azon okból fordul-
nak egyes iparczikkek beszerzése érdekében
külföldi cégekhez, mert nincs tudomásuk azon
hazai ipartelepek létezéséről, melyek a szüksé-
gelt cikkeknek jó minőségben elfogadható ár
mellett való előállításával foglalkoznak. Tekin-
tetten erre, összeállította azon hazai gyárak jegy-
zékét, melyek új iparágokat honosítottak meg,
és az 1881. XLIV. illetve az 1891. XIII. t. cz.
alapján állami kedvezményben részesülnek. To-
vábbá figyelemmel azon jelentőségre, melylyel
főleg textil iparunk fejlesztése bir, külön jegy-
zékbe foglaltatta az ország területén levő textil
ipari telepeket. E két jegyzék a temesvári ke-
reskedelmi és iparkamaránál fekszik, s az érde-
keltek által a hivatalos órák alatt bármikor be-
tekinthető, sőt kívánatra másolatban is kiadatik.

Új szőlők. Homoki szőlőtelepek létesítésére
a költségvetési törvényben megállapított ki-
adások keretén kívül közel háromszázezer frtnyi
összeget fordított a mult évben a földmívelési
miniszter. Kivánatosnak tartotta homoki szőlő-
telepek létrehozását különösen oly vidékeken,
melyek lakossága a phylloxeravész pusztítása
előtt kizárólag, vagy főképen szőlőmívelésből
élt. A kis szőlőgazdák és zsellérek azonban
sem a szükséges homokterülettel, sem az első
berendezéshez szükséges pén tőkével nem ren-
delkezvén, az államnak kellett homokterüle-
tet vásárolni a saját közzei által, a kincstár
által előlegezett költséggel parcelliroztatni s
ily uton a telepítést keresztül vinni.

Három nyelvű vállalat. Dr. Kösösy L.
jónévű fővárosi első új irodalmi vállalatot ala-
pított, melynek első füzetét XIII. Leo pápa
élenken és igazságosan megírt életrajzát közli
magyar, német és tót kiadásban. A pompásan
kiállított füzet czimképét Roskovits Ignác
hírneves képművésznök rajzolta zsenialisan:
A pápa arczképe Chartran párisi művész vi-
lághírű postmánya után készült, két sornyi
kézirattal és XIII. Leo aláírásával. A ki-
tűnő irói rutinnal kidolgozott füzet ára 30 kr.
A „Kortársak“ „Zeitgenossen“ „Vekodruhovia“
bármilyen nyelvi következő öt füzetének előzető
ára 1 frt. Az első öt füzet gyors egymásután-
ban közli XIII. Leo, Ferencz József, Kos-
suth, Jókai és Vaszary legmodernebb élet-
rajzát a legújabb arczképpel. A nagyérdéki
vállalatot rokonszenvesen ajánlhatjuk. Megren-
delhető egyenesen a szerkesztőnél, Budapestben,
Andrássy-ut 25. sz. alatt. Könyvkereskedések-
ben nem kapható. Az életrevaló, hézagpótló
új irodalmi vállalatot őszintén ajánlhatjuk ka-
rácsnyoi vagy ujesztendei ajándék gyanánt.

Apróságok.

— Kijátszott vámos. A „Debr. Ellenőr“
ből veszszük át a következő apróságot: János gazda
elővesz otthon egy zsákot s abba bele tesz egy bá-
rányt, hogy azt majd eladja ittbén. El is indul, de

mielőtt kimenne a tanyából, fűtlyent a kutyának.
Az eb aztán vele megy s János gyalogszarral, a
birkával a vállán, halad a város felé. A hogy a
föltésen túl a kubikgödrök közé ér, belemegy egybe
János s az összekötött lábu bárányt kirázza a zsák-
ból a földre.

— No gyere Puli — mondja aztán.

A kutya odamegy, János belöki a zsákba —
összeköti a zsák száját — s ballag a vám felé. A
mint odaér — megállítja a vámos.

— Mit visz kend?

— Kutyát.

— Nem igaz, nem hiszem.

— No hát lássa meg.

A vámos kioldja a zsák száját, mire a szű-
külő kutya mint a poszkagolyó, vonitva szaladt de
János utána; megnyugodva látja, hogy a kutya
egyenesen haza tart. Azután kiveszi a kubikból a
bárányt, beköti a zsákba s ballag ujra a vám felé,
a hol a megijedt vámos természetesen könnyen
engedte tova menni. A vámon túl János gazda ök-
lével fenyegetve, odakiált a vámszedőnek:

— Ne került volna csak elő a kutyám, meg-
gyült volna velem a baja.

2205. sz. — tkvi 1893.

Árverési hirdetményi kivonat.

A károlyfalvi kir. jbiróság mint tkkvi hatóság köz-
hírré teszi, hogy a m. kir. államvasutak végrehajtatónak Ju-
govics szül. Popovics Drága ulmai lakos végrehajtatást szen-
vedő elleni 423 frt. 83 kr. tőke követelés és járuléki iránti
végrehajtatási ügyében a károlyfalvi kir. járásbiróság területén
fekvő Ulma és Izbiatye községben fekvő és az ulmai III.
kötet 794. lapsz. tkvben foglalt ingatlanokra: 1. a 329. számú
ház és 407 □-öl házhely 748 frt., 2. a 127/a hrsz. a. 489
□-öl kert 20 frt., 3. a hrszám nélküli 249 □-öl kert 26 frt.
4. továbbá az ulmai IV. kötet 1379. lapsz. tkvben felvett
124/a hrsz. 1 hold 74 □-öl kert 133 frt., 5. ugyszintén az
izbiatyei II. kötet 387. lapsz. tkvben foglalt 461. hrsz. a.
1 hold 588 négyzetöl szőlő 656 frt. becsértékben és ezen-
nel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és
hogy a fenebb megjelölt ingatlanok az 1894. évi február hó
22-ik napján d. e. 10 órakor Ulma községházánál megtartandó
nyilvános árverésen a megállapított áron alól is eladati fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becs-
árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi 60. törv.-
czikk 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881.
évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminisz-
teri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirokban
a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi 60. t. cz.
170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt elő-
leges elhelyezéséről kiállított elismervényt átszolgáltatni.
Kir. jbiróság mint tkkvi hatóság.

Kelt Károlyfalván 1893. évi december hó 11-én.

Gerle, kir. aljbíró.

A Richter-féle *Tinct. Capsici comp.*
Horgony-Pain-Expeller

elnevezés alatt igen jó hírnévként örvend.
Ezen fájdalomcsillapító bedörzsölés valamennyi
köszvény, csúsz és tagszagatásban szenvedő egyé-
neknek ez uton legyen ajánlólag emlékeztetve hozva.
Ezen tinktura már 25 év óta, mint legmegbízhatóbb
házi szeres általános kedvelt és ennélfogva már to-
vábbi ajánlásra nem szorul.

Csekély ára, üvegenként 40 kr., 70 kr. vagy
1 f. 20 kr. vagyontalanoknak is lehetővé teszi, ezen
kítűnő házi szeresek beszerzését. Bevásárlás alkalmá-
val a „Horgony“ védjegyre ügyelendő, nehogy
utánzatot adjanak, mert csak a vörös Horgonnyal
ellátott üvegek valódiak. Ha a valódi Pain-Expeller
helyben nem volna kapható, akkor fordul-
junk a gyártók gyógyszerertárhoz: Richter
gyógyszertára „az arany országhoz“ Pra-
gában vagy Török József gyógyszereshez
Budapestben.

A „Máriaczei gyomorcsöppek“ kaphatók

Verseczen: Erős Aladár, gyógyszerész, Müller
Oszkár, gyógyszerész, Herczog József, gyógyszerész,
Küchler Béla, gyógyszerész. — Zichyfalván
Mayering K., gyógyszerésznél.

Máriaczei Gyomorcsöppek

nagyszertien hatnak gyomor bajoknál, nélkülözhetetlen és általános ismeretes házi
és népszere.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehelet, felfújtság,
savanyu felbőffügés, hasmenés, gyomorfégés, felesleges nyálkaválasztás, sárgaság, undor
és hányás, gyomorgörcs, szűkülés.

Hathatos gyógyszernek bizonyult fejtájánál, a menyinyben ez a gyomortól szár-
mazott, gyomortürelésnél étellekkel és italokkal, gillszták, májbajok és hámorrhoidáknál.
Említett bajoknál a **Máriaczei gyomorcsöppek** évek óta kítűnőnek bizo-
nyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanusit. Egy kis üveg ára
használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr. — Magya-
rországi foraktár:

Török Jozsef gyógyszerertára
Budapest. Király utca 12. sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni!! Csak oly
csöppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van
ragasztva a készítő aláírásával (C. Brady) és ezen szavakkal: „Valo-
diságát bizonyítom“.

A **Máriaczei gyomorcsöppek** valódián kaphatók.

Páratlan kedvezmény!

Ujév közeledtével minden művelt magyar családnál felmerül a kérdés, hogy a rendes napilap mellett, milyen szépirodalmi lapra fizessenek elő? Erre a kérdésre a jelen irodalmi viszonyok között **csak egy válasz** lehet. És pedig fizessünk elő a **legdíszesebb kiállítású, leggazdagabb tartalmu és a legtöbb illusztrációval díszített**

Magyar Gêniousz

czimú képes hetilapra, mely ujévtől kezdve **páratlan kedvezményben** részesíti előfizetőit.

A Magyar Gêniousz-nak ugyanis sikerült az

„OTTHON”

szerkesztőségével egyesülve oly kedvezményt nyújtani előfizetőinek, mely páratlanul áll a magyar irodalomban. E két előkelő irodalmi vállalat ugyanis olyformán lépett szövetségbe, hogy igazán potom áron szerzhető meg együtt mindakettő.

A Magyar Gêniousz képes hetilap és az Otthon képes havi folyóirat előfizetési ára együtt véve

egész esztendőre 12 forint, félévre 6 forint, negyedévre 3 forint.

Vagyis 13 frt. egész évi előfizetésért kap az előfizető egy rendkívül díszes kiállítású, magas irodalmi színvonalon álló, aktuális képeket tartalmazó, előkelő hetilapot, továbbá a 12, **mondó tizenkét kötetből** álló, havonként megjelenő folyóiratot az Otthont, melyről a közönség és a kritika egyhangulag elismerte, hogy az a legelső és legelőkelőbb folyóiratunk, mert körülötte csoportosul a magyar irodalom és művészet színeje.

Az ujév előtt belépő előfizetők már megkapják az Otthon karácsonyi számát, mely egész kincstára a magyar irodalmi és művészi termékeknek.

Az előfizetési pénzek a kettős irodalmi vállalatra a Magyar Gêniousz kiadóhivatalához (Teréz-körút 41. szám) küldendők.

Kirchner J. E. özvegyének

Verseczen saját házában

38 év óta fennálló s gyorsajtóval s más legujabb rendszerű kisebb sajtóval felszerelt

könyvnyomdája

ajánlja magát mindennemű nyomtatványok úgy mint:

ujságok, különféle művek, röpiratok,

árjegyzékek, számlák, étlapok, látogatójegyek,

eljegyzési kártyák, ezimlapok, báli meghívók,

gyászjelentések, valamint czimkéek, árújegyek,

arany, bronz vagy különféle színű készítésére.

Elvállal továbbá körözvények, gyászjelentések, tabellák készítését minden hazai nyelven, s a legjutányosabb árak mellett.

A felvételi iroda, mely az Andrassy-sétatár és az iskola-úteza sarkán lévő Kádits-féle házban van elhelyezve, elvállal mindennemű megrendelést az összes bel- és külföldi hírlapokra, regényekre, divatlapokra és minden e szakba vágó dolgokra.

Ugyanott kaphatók minden fajta irodai szerek a legnagyobb választékban s a legjutányosabb árakon.

A XXXVIII. évfolyammal bíró első verseczi német lap, a „Werschetzer Gebirgsbote” és „Délvidék” szerkesztősége és kiadóhivatala számára a hirdetések, felszólamlások és levelek a felvételi irodában is elfogadtatnak.

Mindennemű nyomtatványok a jegyzői irodák részére.